

просто обов'язком, а особистою моральною позицією, основою професійної етики та громадської відповідальності.

Література

1. Академічна доброчесність та академічне письмо / укл. Т.М. Шарова, С.В. Шаров, А.В. Землянська, А.М. Землянський. Запоріжжя, 2023. 209 с.
2. Батечко Н., Михайліченко М. Феномен академічної доброчесності в контексті синергії наукових підходів. *Освітологія*. 2019. № 8. С. 26–33.
3. Землянська А.В. Вивчення основ академічного письма як методологічна проблема. *Українські студії в європейському контексті*: зб. наук. пр. 2025. № 10. С. 125–131.
4. Конференція «Академічна доброчесність: практичний вимір»: [оголошення]. URL : <https://osvita.ua/vnz/akadem-dobrochesnist/>.
5. Семенов О.М., Семеніхіна О.В., Безуглий Д.С. Формування академічної культури майбутніх педагогів-дослідників в умовах цифрового творчого середовища як наукова проблема. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2017. Т. 62, № 6. С. 240–252.
6. Macfarlane B. *Researching with Integrity: the Ethics of Academic Enquiry*. New York – Abingdon: Routledge, 2009. 190 p.

Крамська З.М.

доктор філософії,

директор

Комунальний заклад «Уманський гуманітарно-педагогічний

фаховий коледж ім. Т. Г. Шевченка

Черкаської обласної ради»

СУЧАСНІ ВИМОГИ ДО КЕРІВНИКА ЗАКЛАДУ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

Анотація. У статті розглянуто сучасні вимоги до керівника закладу фахової передвищої освіти в умовах трансформацій освітньої системи України. Визначено ключові компетентності, необхідні для ефективного управління: стратегічне мислення, лідерство, цифрова грамотність, фінансова компетентність, кадровий менеджмент та соціально-громадянська активність. Наголошено на ролі керівника як

стратегія й новатора, здатного забезпечити якість освітнього процесу, розвиток педагогічного колективу та конкурентоспроможність випускників на сучасному ринку праці.

Ключові слова: фахова передвища освіта, керівник закладу освіти, управлінські компетентності, цифровізація, кадровий менеджмент.

Kramska Z. Modern requirements for the head of a vocational pre-higher education institution. *The article examines the modern requirements for the head of a vocational pre-higher education institution in the context of the transformation of Ukraine's educational system. The key competencies necessary for effective management are identified: strategic thinking, leadership, digital literacy, financial competence, human resource management, and socio-civic engagement. Emphasis is placed on the role of the head as a strategist and innovator, capable of ensuring the quality of the educational process, the development of the teaching staff, and the competitiveness of graduates in the modern labor market.*

Key words: vocational pre-higher education, head of an educational institution, managerial competencies, digitalization, human resource management.

Актуальність. У сучасних умовах трансформації системи освіти України та її інтеграції до європейського освітнього простору значно зростають вимоги до ефективності управління закладами фахової передвищої освіти. Керівник такого закладу виступає ключовою фігурою, яка забезпечує не лише організацію освітнього процесу, а й розвиток інноваційного середовища, формування цифрової культури, створення сприятливих умов для професійного зростання педагогічних працівників та конкурентоспроможності випускників на ринку праці [1, с. 44].

В умовах децентралізації, економічних викликів та швидких змін у технологічній і соціальній сферах, перед керівниками постає необхідність поєднувати традиційні функції управління з новими компетентностями: стратегічним баченням, лідерством, креативністю, здатністю до антикризового менеджменту та впровадження інноваційних підходів. Від рівня їхньої професійної компетентності залежить не лише якість підготовки здобувачів освіти, а й ефективність функціонування закладу в цілому [2, с. 12]. Дослідження сучасних вимог до керівника

закладу фахової передвищої освіти є надзвичайно актуальним, оскільки воно дозволяє визначити ключові компетентності та управлінські пріоритети, необхідні для успішного розвитку закладів цього рівня освіти в сучасних умовах.

Метою статті є аналіз сучасних вимог до керівника закладу фахової передвищої освіти та визначення ключових компетентностей, управлінських функцій й лідерських якостей, необхідних для забезпечення ефективного функціонування та розвитку освітнього закладу в умовах трансформаційних змін і викликів сьогодення.

Виклад основного матеріалу. Розвиток системи фахової передвищої освіти в Україні зумовлює підвищену увагу до постаті керівника освітнього закладу, адже саме він є провідним організатором освітнього процесу, стратегічним лідером і менеджером змін. Сучасні виклики – глобалізаційні процеси, інтеграція у європейський освітній простір, цифровізація, соціально-економічні потрясіння – потребують якісно нового рівня управлінських компетентностей, які виходять за межі традиційних адміністративних функцій.

Одним із ключових завдань керівника закладу фахової передвищої освіти є формування конкурентоспроможної освітньої установи, здатної відповідати потребам суспільства та ринку праці, що передбачає розробку стратегічних планів розвитку, організацію внутрішньої системи забезпечення якості освіти, упровадження сучасних педагогічних та цифрових технологій. Уміння керівника прогнозувати тенденції, адаптувати освітні програми до сучасних вимог та забезпечувати гнучкість управлінських рішень є визначальними факторами ефективності його діяльності [3, с. 34].

Особливе значення має лідерський потенціал керівника. У сучасному управлінні освітою лідерство розглядається як здатність мотивувати педагогічних працівників, формувати команду односторонців, підтримувати інноваційні ініціативи та створювати позитивний імідж закладу. Лідерські якості поєднують у собі стратегічне мислення, комунікабельність, здатність до прийняття нестандартних рішень та управління конфліктами [9, с. 260].

Не менш актуальною є цифрова компетентність керівника. Сучасні освітні заклади активно впроваджують інформаційно-комунікаційні технології, системи електронного документообігу, онлайн-платформи для організації навчання. Від керівника вимагається здатність не лише використовувати ці інструменти, а й забезпечувати цифрову грамотність

педагогів і студентів, створювати умови для розвитку цифрової культури в закладі, що сприяє відкритості освітнього процесу, його прозорості та ефективності [4, с. 1232].

Суттєву роль у діяльності керівника закладу фахової передвищої освіти відіграє управління кадровим потенціалом. Підбір, розвиток та мотивація педагогічних працівників визначають рівень професійної підготовки майбутніх фахівців. Сучасний керівник має орієнтуватися на принципи академічної доброчесності, забезпечувати умови для безперервного професійного розвитку педагогів, сприяти їх участі у науково-методичній діяльності та міжнародних проєктах [10, с. 190]. Водночас важливим аспектом є створення безпечного та інклюзивного освітнього середовища, яке відповідає європейським стандартам [8, с. 255].

Необхідною умовою успішного управління є також фінансова та адміністративна компетентність керівника, адже саме від ефективного використання ресурсів залежить стабільність функціонування та розвиток закладу фахової передвищої освіти. Керівник має володіти знаннями у сфері фінансового менеджменту, бюджетного планування, проєктного управління та маркетингу, що дозволяє не лише забезпечувати прозорість фінансових процесів, а й знаходити нові джерела фінансування, у тому числі за рахунок грантів, міжнародних освітніх програм чи співпраці з роботодавцями та органами місцевого самоврядування [5, с. 137]. Уміння поєднувати адміністративні функції з креативним підходом до ресурсного забезпечення створює умови для впровадження інновацій, модернізації матеріально-технічної бази та підвищення якості освітнього процесу. Така компетентність сприяє формуванню позитивного іміджу закладу, його конкурентоспроможності на освітньому ринку та довірі з боку здобувачів освіти, батьків і партнерських організацій.

Важливим аспектом діяльності є управління освітнім процесом у відповідності до новітніх державних стандартів та європейських практик. Керівник забезпечує розробку та оновлення освітніх програм, впровадження практико-орієнтованих підходів, інтеграцію дуальної освіти. Його роль полягає у створенні умов для якісної підготовки здобувачів освіти, здатних швидко адаптуватися до змін ринку праці [7, с. 107].

Окремої уваги заслуговує соціально-громадянська функція керівника. Він є представником закладу у зовнішньому середовищі, налагоджує співпрацю з роботодавцями, громадськими організаціями, місцевими громадами. Керівник має формувати патріотичні цінності,

підтримувати культурно-освітні ініціативи, сприяти вихованню громадянської позиції молоді [6, с. 41].

Таким чином, сучасні вимоги до керівника закладу фахової передвищої освіти можна узагальнити у таких напрямках:

- стратегічна, інноваційна та цифрова компетентність;
- лідерські якості та здатність мотивувати колектив;
- фінансова грамотність і вміння залучати ресурси;
- управління кадровим потенціалом і розвиток педагогів;
- формування безпечного, інклюзивного й конкурентоспроможного освітнього середовища;
- соціальна та громадянська активність, співпраця з роботодавцями.

Узагальнення цих вимог свідчить, що керівник закладу фахової передвищої освіти у XXI столітті має бути не лише адміністратором, а й стратегом, лідером, новатором і партнером, здатним забезпечити сталий розвиток освітнього закладу в умовах складних суспільних трансформацій.

Висновки. У сучасних умовах розвитку системи фахової передвищої освіти роль керівника освітнього закладу істотно зростає та виходить за межі традиційних управлінських функцій. Його діяльність дедалі більше набуває стратегічного, інноваційного та лідерського характеру, що обумовлюється динамічними змінами в освітній сфері, інтеграцією України у європейський освітній простір, цифровізацією та викликами воєнного часу. Керівник закладу фахової передвищої освіти постає не лише як адміністратор, а як стратег, лідер і новатор, здатний забезпечити якість освітнього процесу, конкурентоспроможність випускників та розвиток освітнього середовища відповідно до європейських стандартів і національних пріоритетів.

Подальші дослідження вбачаються у вивченні механізмів формування професійних компетентностей сучасного керівника, аналізі ефективних моделей управління закладами освіти та розробці практичних рекомендацій для підвищення їх управлінської результативності.

Література

1. Бажан С. Основні ризики для закладів фахової передвищої освіти в контексті реформування системи професійної освіти України. *Вісник післядипломної освіти: збірник наукових праць*. Серія «Педагогічні науки». 2025. № 33.62. С. 44–75.

2. Бояринова І.О. Суть організаційно-управлінської культури закладу фахової передвищої освіти. *Педагогічна Академія: наукові записки*. 2024. № 12. С. 1–16.
3. Волошка Є.М. Особливості державного управління фаховою передвищою освітою: аналіз системи управління. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського*. Серія: Публічне управління та адміністрування. 2022. № 3. С. 31–35.
4. Кошіль О.П. Інноваційні практики професійного розвитку викладачів закладів фахової передвищої освіти. *«Наукові інновації та передові технології»*. (Серія «Управління та адміністрування», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»). 2024. № 6.34. С. 1231–1242.
5. Крамська З.М. Роль викладача у формуванні стресостійкості та адаптивності здобувачів освіти в умовах військового стану. *Українські студії в європейському контексті*. 2025. № 10. С. 137–143.
6. Крукевич Л.Я. Передумови ефективної роботи закладу фахової передвищої освіти. *Актуальні проблеми та стратегії розвитку підприємництва, торгівлі і маркетингу в умовах сучасного ринку*. Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції. 2021. С. 40–42.
7. Максимчук В. Інноваційні підходи до професійного розвитку керівників закладів професійної та фахової передвищої освіти України. Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання: збірник матеріалів XII звітної Всеукраїнської науково-практичної конференції (5-19 березня 2018 р., м. Київ). 2018. С. 107–109.
8. Паращенко Л., Сумбаєва Л. Інструменти розвитку лідерства в студентів закладів фахової передвищої освіти. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2025. № 1(77). С. 194–202.
9. Тітова О.А. Особливості професійного розвитку педагогічних працівників фахових коледжів в умовах сучасних викликів. *Інноваційна професійна освіта. Професійна освіта в умовах сталого розвитку суспільства: монографія*. 2-24. №6.19. С. 255–265.
10. Шарова Т.М., Шаров С.В. Досвід професійної підготовки студентів кафедрою української і зарубіжної літератури у галузі освіти та філології. *Українська література в загальноєвропейському контексті: зб. наук. пр.* 2019. № 2. С. 255–261.
11. Шарова Т.М. Авторське право на академічні курси в цифровій освіті. *Українські студії в європейському контексті*. 2025. № 10. С. 190–197.